

Uitvoeringsnotitie

Publieke Gezondheid Volwassenen en Ouderen Overbetuwe 2018

Inhoudsopgave

Vooraf	2
Samenvatting	3
Wet publieke gezondheid	5
Wettelijke verplichting	5
Wpg cyclus	5
Integrale aanpak	5
Samenhang met andere wetten	5
Radermodel met indicatoren	6
Positieve gezondheid, een nieuwe kijk	7
Publieke gezondheid in Overbetuwe	8
Aandacht voor de (zeer) kwetsbaren	8
Aandacht voor inwoners met lage sociaal economische status	8
Extra acties Publieke Gezondheid Volwassenen en Ouderen Overbetuwe voor de periode 2018-2020	9
Bijlage 1 Toelichting wettelijke taken gemeente	12
Bijlage 2 Wettelijke taken en uitvoerders	14
Bijlage 3 Preventieprojecten en samenwerkingspartners	17
Wat doen we al op gebied van DE WIJK?	17
Wat doen we al op gebied van ONDERWIJS?	18
Wat doen we al op gebied van WERK?	18
Wat doen we al op gebied van ZORG EN WELZIJN?	19
Samenwerkingspartners	20

Vooraf

Publieke gezondheidszorg is het samenstel van gezondheidsbeschermende en gezondheidsbevorderende maatregelen voor de bevolking of specifieke groepen daaruit, waaronder begrepen het voorkómen en het vroegtijdig opsporen van ziekten.

De publieke gezondheidszorg is bij wet geregeld in de Wet publieke gezondheid (Wpg) . De Wpg regelt de organisatie van de openbare gezondheidszorg en collectieve preventie, de bestrijding van infectieziektecrises en de isolatie van personen/vervoermiddelen die internationaal gezondheidsgevaaren kunnen opleveren. Ook regelt de wet de jeugd- en ouderengezondheidszorg. De gemeenten zijn op basis van de Wpg verantwoordelijk voor de uitvoering van taken op het gebied van de publieke gezondheidszorg.

Gemeenten hebben naast het wettelijke kader ook te maken met beleidskaders vanuit het ministerie van VWS bij het opstellen van hun gezondheidsbeleid. Zo stelt het ministerie van VWS elke vier jaar de landelijke prioriteiten voor collectieve preventie vast en bepalen gemeenten naar aanleiding hiervan hun actiepunten voor lokaal gezondheidsbeleid. Bij de vertaling van landelijk naar lokaal gezondheidsbeleid hebben de GGD'en een belangrijke rol. Zij stellen in de meeste regio's beleidsadviezen op met prioriteiten voor het lokale en/of regionale beleid. Dit gebeurt op basis van epidemiologische gegevens en hierbij wordt ook rekening gehouden met de landelijke aanbevelingen. Het is vervolgens aan gemeenten zelf om de uiteindelijke keuzes te maken welk beleid prioriteit krijgt.

Binnen de regio behartigt de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden de belangen van zestien gemeenten en hun inwoners op het gebied van brandweer en publieke gezondheid (GGD gedeelte van VGGM). De VGGM werkt in opdracht van de gemeenten Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Rijnwaarden, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar. De VGGM heeft met bijdragen van de deelnemende gemeenten de laatste regiovisie Publieke Gezondheid Gelderland-Midden opgesteld (juni 2016).

Publieke gezondheid Jeugd wordt beschreven in de notitie "Koersen op Jeugd". De onderliggende notitie gaat over Publieke gezondheid Volwassenen en Ouderen met daarin een korte beschrijving van de huidige activiteiten en aanvullend daarop een praktisch te hanteren aantal extra acties voor de periode 2018-2020. Deze acties vallen binnen de kaders van het Beleidsplan Sociaal Domein Overbetuwe 2017 en sluiten aan bij de Regiovisie en wettelijke taken.

Samenvatting

Publieke gezondheidszorg is het samenstel van gezondheidsbeschermende en gezondheidsbevorderende maatregelen voor de bevolking of specifieke groepen daaruit, waaronder begrepen het voorkómen en het vroegtijdig opsporen van ziekten.

Overbetuwe heeft een uitgebreid programma Publieke Gezondheid. Publieke Gezondheid gericht op Jeugd is beschreven in de notitie "Koersen op Jeugd". In onderliggende notitie wordt Publieke gezondheid gericht op Volwassenen en Ouderen beschreven.

Deze notitie beschrijft kort het reguliere programma dat uitvoering geeft aan wettelijke taken, geeft een opsomming van de talrijke preventieve projecten in Overbetuwe waar (publieke) gezondheid weliswaar niet altijd de eerste insteek is maar die bijna altijd een effect daarop hebben. Verder wordt in deze notitie een aantal extra acties voorgesteld voor de periode 2018-2020 als doorvertaling van de regiovisie Publieke Gezondheid naar de lokale situatie. Deze extra acties vallen binnen de kaders van het Beleidsplan Sociaal Domein Overbetuwe 2017 en sluiten aan bij wettelijke taken en de Regiovisie:

- De wettelijke taken worden door gemeente, de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) afdeling GGD en door zorgaanbieders uitgevoerd. Bij de wettelijke taken "Bewaken gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen" en "Ouderengezondheidszorg" zijn extra acties geformuleerd.
- De Regiovisie gaat uit van een nieuwe kijk op gezondheid: Positieve Gezondheid met als definitie "het vermogen van de mens om zich aan te passen en eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven". De nadruk ligt op veerkracht, eigen regie en welbevinden. Niet de ziekte of de beperking staat centraal, maar het vermogen en de eigen (veer)kracht van mensen om hiermee om te gaan en te kunnen participeren. Dit biedt kansen omdat we nu vanuit verschillende domeinen bij kunnen dragen aan gezondheid en (veer)kracht. De keuze uit de regiovisie voor een samenhangende, domein-overstijgende, integrale aanpak voor de groepen met grote gezondheidsrisico's is daarbij richtinggevend. Denk aan inwoners die:
 - een lage sociaal economische status hebben;
 - een chronische aandoening en daardoor een lage participatiegraad hebben;
 - zeer kwetsbaar zijn (vaak zijn dit inwoners met weinig zelfregie).

Deze keuze is ook in het Beleidsplan Sociaal Domein 2017 Overbetuwe opgenomen. De Raad heeft in de Ronde Tafel conferentie in oktober 2016 aangegeven zich te kunnen vinden in extra aandacht voor deze doelgroepen en met name aandacht gevraagd voor de inwoners met een lage sociaal economische status en zeer kwetsbare inwoners.

Deze extra aandacht is vormgegeven in extra acties die zoveel mogelijk integraal worden aangepakt. Immers meer samenhang en betere samenwerking tussen het domein van de publieke gezondheidszorg, het bredere sociaal domein en de fysieke en sociale leefomgeving dragen bij aan de gezondheid en zelfredzaamheid van mensen.

Extra acties Publieke Gezondheid Volwassenen en Ouderen Overbetuwe voor de periode 2018-2020

1. *Aansluitend bij de wettelijke taak Bewaken gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen (Artikel 2, lid 3) en bij het uitgangspunt Alles is gezondheid uit de Regiovisie.*
Veel voorwaarden voor gezondheid worden buiten het domein van de zorg gecreëerd. Een integrale aanpak is noodzakelijk waarbij niet alleen de verbinding tussen zorg en welzijn van belang is; ook op domeinen als fysieke omgeving, werk & inkomen, veiligheid en onderwijs worden belangrijke voorwaarden voor gezondheid gecreëerd en vice versa. Zo bezien is alles gezondheid en daarom de volgende suggestie.

Acties:

Binnen de gemeente de mogelijkheid en het draagvlak nagaan om in *elk besluit* effecten op gezondheid op te nemen;

Binnen de gemeente de mogelijkheid en het draagvlak nagaan om een gezondheidstoets of gezondheidseffectscreening uit te voeren bij *besluiten die direct van invloed zijn op de gezondheid van de inwoners*.

2. *Aansluitend bij de wettelijke taak Ouderengezondheidszorg (Artikel 5a) en bij het speerpunt "extra aandacht voor (zeer) kwetsbare inwoners" uit de Regiovisie*

a. Van impliciet naar expliciet.

Ouderen krijgen binnen de gemeente ook nu al op diverse gebieden aandacht bijvoorbeeld bij het tegengaan van eenzaamheid, het voorkomen van uitval van mantelzorgers en in projecten gericht op participeren en langer thuis wonen. Daarbij is gezondheid weliswaar niet de eerste insteek maar altijd wel een resultante.

Actie: *De gezondheidscomponent van de projecten voor ouderen explicieter benoemen zodat meer dan nu inzichtelijk en aantoonbaar wordt welke invulling de gemeente aan deze wettelijke taak geeft.*

b. Overbetuwe voert sinds enige tijd huisbezoeken uit bij 75-plussers. Deze huisbezoeken leveren concrete vragen op van de inwoners niet alleen op gebied van de fysieke omgeving maar ook op gebied van sociale omgeving (eenzaamheid) en gezondheid. De huisbezoeken geven ook de mogelijkheid (zeer) kwetsbare ouderen in beeld te krijgen.

Actie: *huisbezoeken 75-plussers intensiveren.*

c. Overbetuwe nog meer mantelzorg-minded: naast ondersteuning van de individuele mantelzorger worden in een nieuw op te zetten knooppunt mantelzorg sleutelfiguren benaderd op management-/directie-/bestuursniveau (werkgevers, managers onderwijs, bestuurders sportverenigingen, voorzitters dorpshuizen etc.) om bij hen mantelzorg onder de aandacht te brengen en ondersteuning te bieden bij het opzetten van mantelzorgbeleid binnen de organisatie.

Actie: *verschuiving van steunpunt mantelzorg naar knooppunt mantelzorg.*

d. Eind 2017 verschijnt een nieuwe ouderenmonitor.

Actie: *nagaan of de ouderenmonitor aanleiding geeft tot verdere acties*

3. *Aansluitend bij het speerpunt uit de regiovisie rond een samenhangende, domein-overstijgende aanpak voor inwoners met lage sociaal economische status (SES).*

De gemeente bevordert de mogelijkheid dat lage SES gezinnen met gerichte (informele) ondersteuning vanuit de buurt gemotiveerd en met een hogere slagingskans deel kunnen nemen aan lokale programma's voor gezondheidsbevordering.

Actie: *de mogelijkheid nagaan van een pilot met als vertrekpunt kansarme, lage SES gezinnen en hun directe leefomgeving (wijk/buurt) met als doel gezondheidsbevordering en het verkleinen van gezondheidsachterstanden. De pilot dient zich niet zozeer te richten op nieuw aanbod maar moet veeleer bestaande initiatieven verbinden. Uitgangspunt is de vraag van de inwoner en hoe die het beste gemobiliseerd kan worden. Een integrale aanpak vanuit de verschillende domeinen is daarbij noodzakelijk, waarbij dubbel aanbod wordt vermeden en eventuele lacunes worden opgespoord.*

Wet publieke gezondheid

Wettelijke verplichting

De Wet publieke gezondheid (Wpg) regelt de organisatie van de openbare gezondheidszorg, de bestrijding van infectieziektecrises en de isolatie van personen/vervoermiddelen die internationaal gezondheidsgevaaren kunnen opleveren. Ook regelt de wet de jeugd- en ouderengezondheidszorg. De gemeenten zijn op basis van de Wpg verantwoordelijk voor de uitvoering van taken op het gebied van de publieke gezondheidszorg.

Wpg cyclus

De Wet publieke gezondheid (Wpg) bevat de verplichting dat de gemeenteraad binnen twee jaar na vaststelling van de landelijke nota gezondheidsbeleid een nota gemeentelijk gezondheidsbeleid vaststelt. Hierin geeft de raad aan hoe het college van burgemeester en wethouders uitvoering moet geven aan de wettelijke taken.

In december 2015 is de kamerbrief over Landelijke nota gezondheidsbeleid verschenen. In 2016 is de regiovisie Publiek gezondheid gepubliceerd. Deze regiovisie is gebaseerd op landelijke kaders Publieke Gezondheid. In september 2016 heeft het College met de regiovisie ingestemd. Vervolgens is de visie in een Ronde tafel conferentie in oktober 2016 met de Raad besproken en heeft de Raad in november 2016 daarmee ingestemd. Met de vaststelling van het beleidsplan Sociaal Domein medio 2017 met daarin opgenomen de opgaven en specifieke aandacht voor groepen inwoners met de hoogste gezondheidsrisico's uit de regiovisie voldoet Overbetuwe aan de verplichting van de Wet Publieke Gezondheid.

De voorliggende uitvoeringsnotitie beschrijft kort het reguliere programma dat uitvoering geeft aan wettelijke taken, geeft een opsomming van de talrijke preventieve projecten in Overbetuwe waar (publieke) gezondheid weliswaar niet altijd de eerste insteek is maar die bijna altijd een effect daar op hebben en bevat een voorstel voor een aantal extra acties voor de periode 2018-2020 als doorvertaling van de regiovisie Publieke Gezondheid naar de lokale situatie. Deze extra acties vallen binnen de kaders van het Beleidsplan Sociaal Domein Overbetuwe 2017 en sluiten aan bij wettelijke taken en de Regiovisie

In Bijlage 1 is een toelichting opgenomen bij de wettelijke taken van de gemeente.

Integrale aanpak

Samenhang met andere wetten

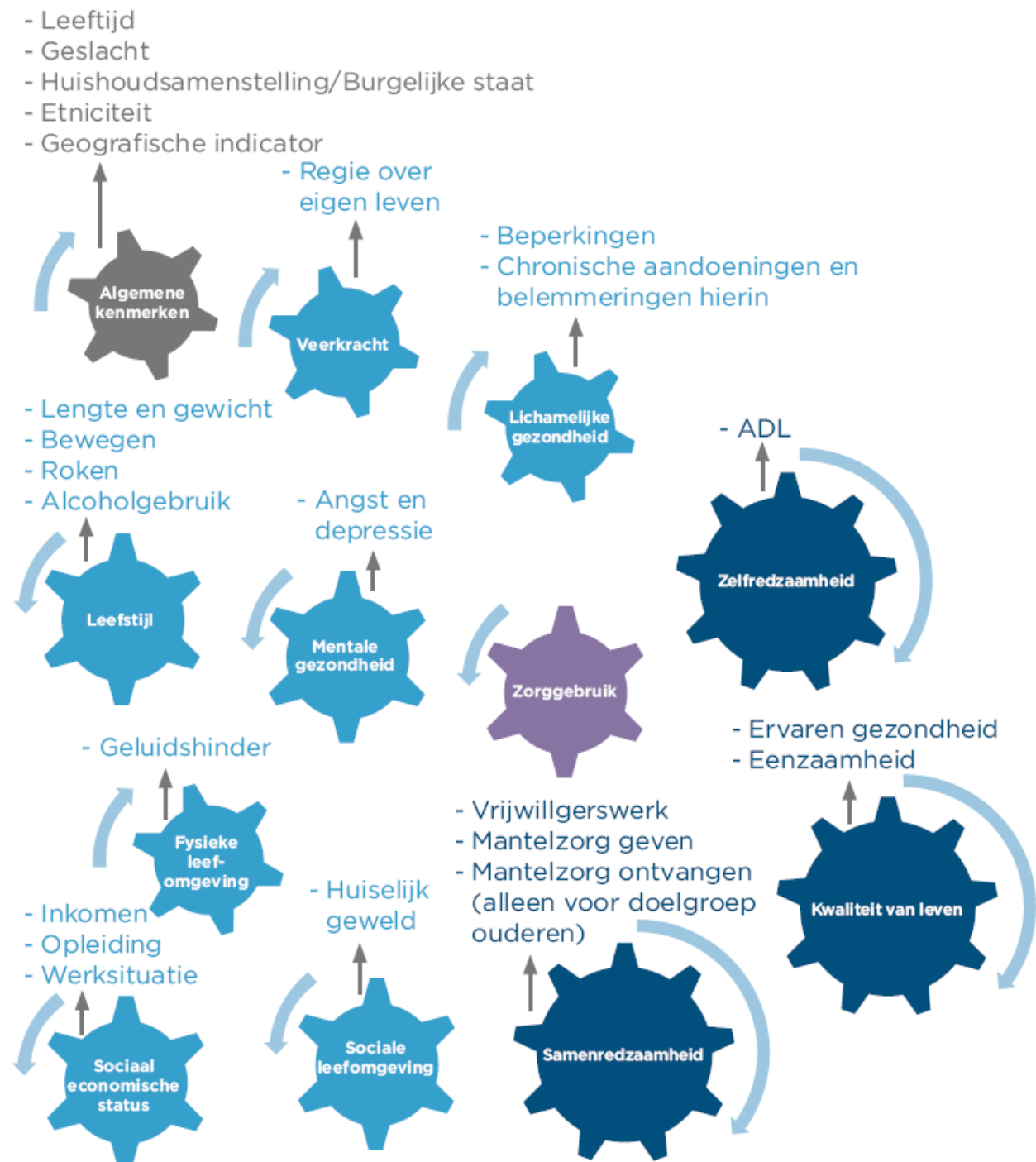
Naast de Wpg zijn er ook andere wetten die door de gemeente uitgevoerd moeten worden die van invloed zijn op de gezondheid van de inwoners. Om de cruciale rol van gemeenten in deze transformatie te ondersteunen en een integrale aanpak te stimuleren en mogelijk te maken zijn diverse wetten op elkaar afgestemd en aangepast: Wmo, Participatiewet, Omgevingswet, Jeugdwet en Wpg.

Meer samenhang en betere samenwerking tussen het domein van de publieke gezondheidszorg, het bredere sociaal domein en de fysieke en sociale leefomgeving dragen bij aan de gezondheid en zelfredzaamheid van mensen. Hierbij is een integrale aanpak noodzakelijk, is het van belang dat er wordt aangesloten op wat er al is en dat bestaande structuren en netwerken zo goed mogelijk worden benut.

Radermodel met indicatoren

(bron: Regiovisie)

In onderstaand model zijn de lichtblauwe raders zijn factoren die invloed hebben op de gezondheid. Ze grijpen in elkaar. 'Draaien' aan een van de raders heeft effect op de andere raders. De donkerblauwe raders zijn de uitkomstmaten. 'Goed' scoren op alle raders leidt tot 'goed' scoren op zelfredzaamheid, samenredzaamheid en kwaliteit van leven. Een goede score op alle raders leidt tot een afname van het zorggebruik.

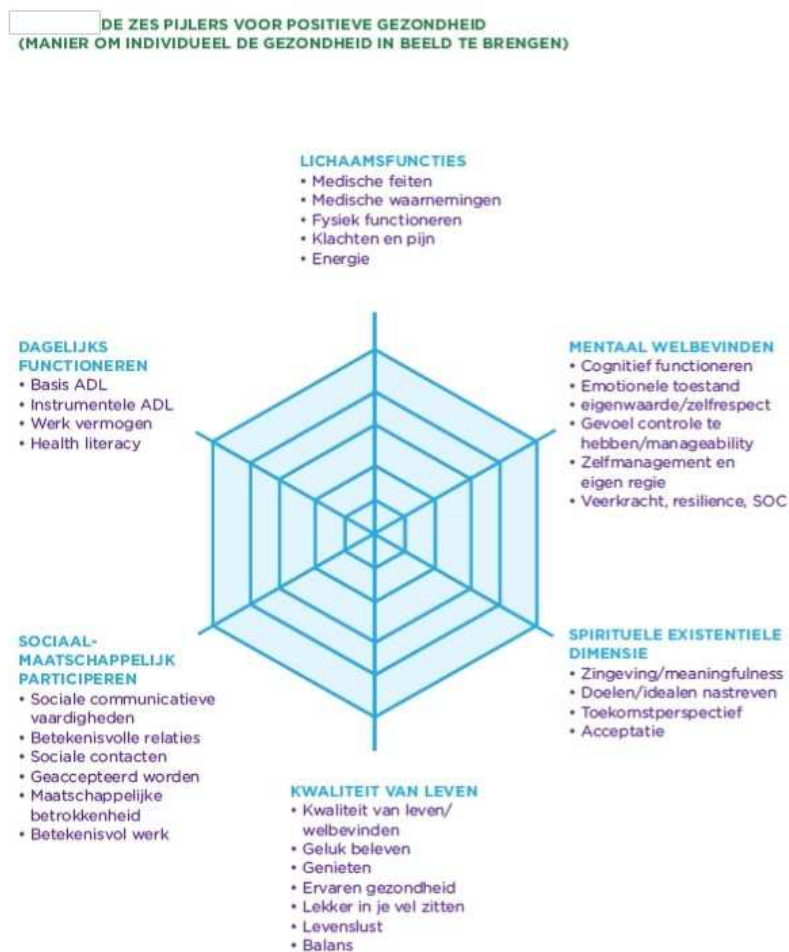

Positieve gezondheid, een nieuwe kijk

In de nieuwe kijk op gezondheid staat niet de ziekte of de beperking centraal, maar het vermogen en de eigen kracht van mensen om hiermee om te gaan en te kunnen participeren. Een ontwikkeling van “wat kun je NIET” naar ‘wat kun je WEL’. Dit sluit goed aan bij de veranderde maatschappelijke visie die uitgaat van de eigen kracht en eigen regie van mensen en de samenleving, van zelfredzaamheid en samenredzaamheid.

Positieve Gezondheid heeft de volgende definitie: het vermogen van de mens om zich aan te passen en eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven.

Onderstaand de 6 pijlers voor positieve gezondheid (bron Regiovisie Publieke Gezondheid).

Publieke gezondheid in Overbetuwe

Overbetuwe heeft een uitgebreid programma Publieke Gezondheid dat uitvoering geeft aan wettelijke taken op dit gebied. Daarnaast zijn er talrijke projecten waarin preventie een rol speelt en waar (publieke) gezondheid weliswaar niet altijd de eerste insteek is maar die bijna altijd een effect daarop hebben. Veel voorwaarden voor gezondheid worden immers buiten het domein van de zorg gecreëerd. Niet alleen de verbinding tussen zorg en welzijn is hierin van belang; ook op domeinen als fysieke omgeving, werk & inkomen, veiligheid en onderwijs worden belangrijke voorwaarden voor gezondheid gecreëerd en vice versa. In de regiovisie Publieke Gezondheid wordt gesteld dat psychische ongezondheid in belangrijke mate bijdraagt aan uitval van werk en school en kan leiden tot sociaal isolement. Het inrichten van groene wijken draagt niet alleen bij aan woonplezier maar bevordert ook de psychische gezondheid en daarmee uiteindelijk ook de maatschappelijke participatie. Zo geredeneerd is alles gezondheid. Om deze gedachte verder vorm te geven is een actie geformuleerd die aansluit bij “Alles is gezondheid” en bij de wettelijke taak “Bewaken gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen”.

In bijlage 2 is een overzicht van de wettelijke taken opgenomen en door welke partij deze worden uitgevoerd: gemeente of VGGM afdeling GGD en partners.

In bijlage 3 is een overzicht van projecten preventie opgenomen gerangschikt naar Wijk, Werk en Zorg en Welzijn

Inzoomen op speerpunten regiovisie

Aandacht voor de (zeer) kwetsbaren

Op de website Gezondheid in sociaal domein van de GGD Nederland blijkt dat op het gebied van volwassenen de gezondheidssituatie in Overbetuwe op de meeste onderscheiden terreinen licht positief afwijkt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Voor ouderen is het beeld minder rooskleurig en zit een aantal zaken in de min ten opzichte van het landelijk gemiddelde onder andere op het gebied van mentale gezondheid, eenzaamheid en zelfredzaamheid. Zie: <https://www.gezondheidinsociaaldomein.nl/uw-gemeente/overbetuwe/>
We vertalen dit in de lokale aanpak in actiepunten Oudergezondheidszorg

Aandacht voor inwoners met lage sociaal economische status

Er zijn grote gezondheidsverschillen in Nederland en dat geldt ook voor de regio Midden-Gelderland. Een groot aantal gezondheidsproblemen, zoals veel chronische aandoeningen en lichamelijke beperkingen komt meer voor bij mensen met een lagere sociaaleconomische status. Mensen met een hoge sociaaleconomische status (SES) leven langer en brengen meer jaren in goede gezondheid door dan mensen met een lage SES. Deze ‘maatschappelijke determinanten van gezondheid’ kunnen alleen worden beïnvloed door een samenhangend en integraal pakket aan maatregelen.

Levensverwachting en SES

De levensverwachting in Overbetuwe is 80 jaar voor mannen en 83,1 jaar voor vrouwen, dit komt overeen met gemiddelde in Nederland. Maar mensen met een lage SES leven 6 jaar korter en leven 19 jaar langer met ongezondheid, beperkingen, en verminderde kwaliteit van leven.

SES wordt bepaald door inkomen, opleiding en positie op de arbeidsmarkt

Van de 19-65 jarigen is 30% laagopgeleid, heeft 27% een laag inkomen (tot 19.400) en is 8% werkloos of (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt. Er is overlap van deze categorieën, het betreft vaak dezelfde inwoners, 16% van de kinderen groeit op in een gezin met een lage SES (kindermonitor 2013).

Extra acties Publieke Gezondheid Volwassenen en Ouderen Overbetuwe voor de periode 2018-2020

1. *Aansluitend bij de wettelijke taak Bewaken gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen (Artikel 2, lid 3) en bij het uitgangspunt Alles is gezondheid uit de Regiovisie.*

Veel voorwaarden voor gezondheid worden buiten het domein van de zorg gecreëerd. Een integrale aanpak is noodzakelijk waarbij niet alleen de verbinding tussen zorg en welzijn van belang is; ook op domeinen als fysieke omgeving, werk & inkomen, veiligheid en onderwijs worden belangrijke voorwaarden voor gezondheid gecreëerd en vice versa. Zo bezien is alles gezondheid en daarom de volgende suggestie.

Acties:

Binnen de gemeente de mogelijkheid en het draagvlak nagaan om in *elk besluit* effecten op gezondheid op te nemen;

Binnen de gemeente de mogelijkheid en het draagvlak nagaan om een gezondheidstoets of gezondheidseffectscreening uit te voeren bij *besluiten die direct van invloed zijn op de gezondheid van de inwoners*.

2. *Aansluitend bij de wettelijke taak Ouderengezondheidszorg (Artikel 5a) en bij het speerpunt "extra aandacht voor (zeer) kwetsbare inwoners" uit de Regiovisie*

- a. Van impliciet naar expliciet.

Ouderen krijgen binnen de gemeente ook nu al op diverse gebieden aandacht bijvoorbeeld bij het tegengaan van eenzaamheid, het voorkomen van uitval van mantelzorgers en in projecten gericht op participeren en langer thuis wonen. Daarbij is gezondheid weliswaar niet de eerste insteek maar altijd wel een resultante.

Actie: *De gezondheidscomponent van de projecten voor ouderen explicieter benoemen zodat meer dan nu inzichtelijk en aantoonbaar wordt welke invulling de gemeente aan deze wettelijke taak geeft.*

- b. Overbetuwe voert sinds enige tijd huisbezoeken uit bij 75-plussers. Deze huisbezoeken leveren concrete vragen op van de inwoners niet alleen op gebied van de fysieke omgeving maar ook op gebied van sociale omgeving (eenzaamheid) en gezondheid. De huisbezoeken geven ook de mogelijkheid (zeer) kwetsbare ouderen in beeld te krijgen.

Actie: *huisbezoeken 75-plussers intensiveren.*

- c. Overbetuwe nog meer mantelzorg-minded: naast ondersteuning van de individuele mantelzorger worden in een nieuw op te zetten knooppunt mantelzorg sleutelfiguren benaderd op management-/directie-/bestuursniveau (werkgevers, managers onderwijs, bestuurders sportverenigingen, voorzitters dorpshuizen etc.) om bij hen mantelzorg onder de aandacht te brengen en ondersteuning te bieden bij het opzetten van mantelzorgbeleid binnen de organisatie.

Actie: *verschuiving van steunpunt mantelzorg naar knooppunt mantelzorg.*

- d. Eind 2017 verschijnt een nieuwe ouderenmonitor.

Actie: *nagaan of de ouderenmonitor aanleiding geeft tot verdere acties*

3. *Aansluitend bij het speerpunt uit de regiovisie rond een samenhangende, domein-overstijgende aanpak voor inwoners met lage sociaal economische status (SES). De gemeente bevordert de mogelijkheid dat lage SES gezinnen met gerichte (informele) ondersteuning vanuit de buurt gemotiveerd en met een hogere slagingskans deel kunnen nemen aan lokale programma's voor gezondheidsbevordering.*

Actie: de mogelijkheid nagaan van een pilot met als vertrekpunt kansarme, lage SES gezinnen en hun directe leefomgeving (wijk/buurt) met als doel gezondheidsbevordering en het verkleinen van gezondheidsachterstanden. De pilot dient zich niet zozeer te richten op nieuw aanbod maar moet veeleer bestaande initiatieven verbinden. Uitgangspunt is de vraag van de inwoner en hoe die het beste gemobiliseerd kan worden. Een integrale aanpak vanuit de verschillende domeinen is daarbij noodzakelijk, waarbij dubbel aanbod wordt vermeden en eventuele lacunes worden opgespoord.

BIJLAGEN

Bijlage 1 Toelichting wettelijke taken gemeente

Artikel 2 Algemene taken publieke gezondheidszorg

Het bevorderen van de samenhang en de continuïteit binnen de publieke gezondheidszorg en de afstemming ervan met de curatieve gezondheidszorg, evenals de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen. Ter uitvoering hiervan moet het college in ieder geval zorgen voor:

- Inzicht in de gezondheidssituatie van de bevolking, gebaseerd op epidemiologische analyse;
- Het op landelijk gelijkvormige wijze verzamelen en analyseren van gegevens over deze gezondheidssituatie. Dit moet elke vier jaar, voorafgaand aan de opstelling van de nota gemeentelijk gezondheidsbeleid.
- Het bewaken van gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen. (Ook bij besluiten op andere beleidsterreinen dan gezondheid en zorg moet rekening worden gehouden met de gevolgen voor de gezondheid van de inwoners. Denk hierbij aan besluiten over de aanleg van een bedrijventerrein, verkeerscirculatieplan, woningbouw of werkgelegenheid);
- Het bijdragen aan de opzet, uitvoering en afstemming van preventieprogramma's, met inbegrip van programma's voor gezondheidsbevordering (bijvoorbeeld programma's gericht op het bevorderen van een gezonde leefstijl).
- Het bevorderen van medisch milieukundige zorg, technische hygiënezorg en psychosociale hulp bij rampen¹.

Artikel 5 Jeugdgezondheidszorg

In de Wpg is de jeugdgezondheidszorg omschreven als: de publieke gezondheidszorg ten behoeve van personen tot negentien jaar.

De wettelijk taken op het gebied van de jeugdgezondheidszorg zijn:

- Het volgen en signaleren van ontwikkelingen in de gezondheidstoestand van jeugdigen evenals gezondheidsbevorderende en – bedreigende factoren;
- Behoeftte aan zorg ramen;
- Vroegtijdige opsporing en preventie van specifieke stoornissen;
- Geven van voorlichting, advies, instructie en begeleiding;
- Maatregelen formuleren om gezondheidsbedreigingen te beïnvloeden.

¹ Medische milieukunde omvat onderzoek, advisering en signalering op het gebied van milieu en gezondheid, bijvoorbeeld: het binnenmilieu op scholen, kwaliteit van natuurlijk zwemwater. Technische hygiënezorg gaat over de hygiënezorg voor kindercentra en basisscholen, tatoeage- en piercingstudio's, seks- en relaxhuizen en jeugdhulpverleningsinstellingen.

Artikel 5a Ouderengezondheidszorg

In de Wpg is de ouderengezondheidszorg omschreven als: de publieke gezondheidszorg ten behoeve van personen boven de vijftien jaar.

De wettelijke taken op het gebied van ouderengezondheidszorg zijn:

- Het volgen en signaleren van ontwikkelingen in de gezondheidstoestand van ouderen en van gezondheidsbevorderende en -bedreigende factoren;
- Behoeftes aan zorg ramen;
- Vroegtijdige opsporing en preventie van specifieke stoornissen als comorbiditeit (het tegelijkertijd hebben van twee of meer stoornissen of aandoeningen bij een patiënt);
- Het geven van voorlichting, advies, instructie en begeleiding;
- Maatregelen formuleren om gezondheidsbedreigingen te beïnvloeden.

Artikel 6 Infectieziektebestrijding

Het college draagt zorg voor de uitvoering van de algemene infectieziektebestrijding, waaronder in ieder geval behoort:

- Het nemen van algemene preventieve maatregelen op dit gebied;
- Het bestrijden van tuberculose en seksueel overdraagbare aandoeningen, inclusief bron- en contactopsporing;
- Bron- en contactopsporing bij wettelijk omschreven meldingen (art. 21, 22, 25 en 26).

Artikel 14

Ter uitvoering van de taken zoals neergelegd in de Wpg draagt het college van burgemeester en wethouders zorg voor de instelling én instandhouding van een gemeentelijke gezondheidsdienst (overigens staat het college vrij om de wettelijke taken op het gebied van de jeugdgezondheidszorg (art. 5, lid 2 a t/m e) geheel of gedeeltelijk over te laten aan een ander dan de gemeentelijke gezondheidsdienst.)

Artikel 15

Het college van burgemeester en wethouders moet ervoor zorgen dat de gemeentelijke gezondheidsdienst beschikt over deskundigen op het terrein van sociale geneeskunde, epidemiologie, sociale verpleegkunde, gezondheidsbevordering en gedragswetenschappen.

Artikel 16

Het college van burgemeester en wethouders vraagt advies aan de gemeentelijke gezondheidsdienst voordat besluiten worden genomen die belangrijke gevolgen kunnen hebben voor de publieke gezondheidszorg.

Bijlage 2 Wettelijke taken en uitvoerders

Hieronder volgt een beknopte opsomming van de taken en de manier waarop de gemeente Overbetuwe hier uitvoering aan geeft. Bij twee gemeentelijke taken is in cursief aangegeven dat daar een lokaal actiepunt aan wordt verbonden.

Wettelijke taak	Uitvoering door
Verzamelen gegevens over de gezondheidssituatie bevolking. (Artikel 2, lid 1 en 2)	VGGM
Bewaken gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen (Artikel 2, lid 3:)	Gemeente: Uitvoering verschilt per gemeente. Belangrijke taak voor het verbinden van gezondheid aan maatschappelijke determinanten. Zie actiepunt 1
Bijdragen aan opzet, uitvoering en afstemming van preventieprogramma's (Artikel 2, lid 4)	Gemeente: De gemeente voert regie (zorgt dat verbindingen tot stand komen), diverse aanbieders voeren uit.
Bevorderen van Medisch Milieukundige Zorg, Technische Hygiënezorg en Psychosociale Hulp bij Rampen. (Artikel 2, lid 5)	VGGM
Jeugdgezondheidszorg (Artikel 5)	VGGM en partners, zie verder notitie "Koersen op Jeugd"
Ouderengezondheidszorg (Artikel 5a)	Gemeente Krijgt gestalte in diverse projecten. Zie actiepunten 2a, 2b, 2c, 2d
Infectieziektebestrijding (Artikel 6)	VGGM
Instandhouding van gemeentelijke gezondheidsdienst voor alle hierboven genoemde taken m.u.v. artikel 5 en 5a.	Gemeente De gemeenten in de regio Midden-Gelderland houden het gemeenschappelijk orgaan VGGM

(Artikel 14)	in stand.
College van B&W zorgt dat de GGD beschikt over benodigde deskundigheid. (Artikel 15)	VGGM (via een gemeenschappelijke regeling)
Gemeente vraagt advies aan de GGD voordat besluiten worden genomen die belangrijke gevolgen hebben voor de publieke gezondheid. (Artikel 16)	Gemeente Gemeente vraagt advies, VGGM/GGD kan ook ongevraagd advies geven.

Uitvoerders

Gemeente

De gemeente is de bestuurslaag die het dichtst bij de burger staat en kent de lokale situatie in de volle breedte. Het is aan de gemeenteraad te bepalen hoe en in welke mate de gemeente invulling geeft aan de wettelijke verplichtingen en welke doelstellingen men kiest. Daarmee is de raad verantwoordelijk voor het lokale gezondheidsbeleid en kan daarop worden aangesproken.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

De GGD van VGGM voert een aantal wettelijke taken uit voor de regiogemeenten. VGGM doet dit vanuit een vijftal rollen:

1. Zorgleverancier: denk hierbij aan de infectieziektebestrijding, Soa/Sense-sprekuren en jeugdgezondheidszorg.
2. Adviseur: geven van gevraagd en ongevraagd advies en informatie op basis van signalen uit het veld en epidemiologisch onderzoek.
3. Netwerker: de GGD van VGGM is, door zijn relatief onafhankelijke positie, goed in staat om ontmoetingen te faciliteren voor professionals, bestuurders en experts.
4. Kennisorganisatie: VGGM ontwikkelt kennis over publieke gezondheid en veiligheid, eigenstandig en samen met bijvoorbeeld universiteiten en ziekenhuizen. Deze kennis wordt beschikbaar gesteld aan burgers, bestuurders en professionals.
5. Regisseur: op een aantal terreinen voert VGGM namens de gemeente de regie

Uitgedrukt in taken:

1. Epidemiologische monitoring
(systematisch in kaart brengen gezondheidstoestand van de inwoners)
2. Adviseren over lokaal (gezondheids)beleid en in te zetten interventies ter bescherming of bevordering van de Publieke Gezondheid
3. Gezondheidsinformatie voor algemeen publiek toegankelijk maken en houden
4. Infectieziektebestrijding: surveillance, monitoring, signalering, preventie, bestrijding; uitgesplitst in soa, tbc, reizigersvaccinatie en –immunisatie en algemene infectieziekten
5. (coördinatie op) Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (inclusief incidenten die maatschappelijke onrust kunnen geven)
6. (coördinatie op) Psychosociale hulp na ongevallen en rampen

7. Toezicht
(inspecties kinderopvang, tattoo/piercingshops, seksbedrijven, AZC's en calamiteiten- en kwaliteitstoezicht WMO)
8. Forensische geneeskunde inclusief lijkschouw
9. Medische milieukunde (advies en ondersteuning)
10. Ondersteuning en advies over de gezondheidstoestand van vluchtelingen en statushouders

(Taken buiten wet Publieke Gezondheid)

11. Ambulancezorg
12. Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (strikt genomen een WMO taak))

Samenwerking met andere partners

Op lokaal niveau zijn er diverse actoren die de gezondheidszorg vormgeven en uitvoeren. Naast de GGD gaat het vooral om eerstelijns- en welzijnsorganisaties en zorgverzekeraars. Samenwerking tussen deze verschillende disciplines is van groot belang bij gezondheidsbeleid. Het is belangrijk dat binnen de zorg niet alleen aandacht is voor behandeling van ziekten maar ook voor het bevorderen van de gezondheid en preventie. Zorg en preventie dienen goed op elkaar te worden afgestemd.

Bijlage 3 Preventieprojecten en samenwerkingspartners

Inhoud bijlage 3

1. Wat we doen op het gebied van:
 - a. De Wijk
 - b. Onderwijs
 - c. Werk
 - d. Zorg en welzijn
2. Met wie doen we dat: samenwerkingspartners

Wat doen we al op gebied van DE WIJK?

- Sociaal Kernteam
- Speelruimte en jeugdoverlast
- Verbinding WMO en participatiewet
- Sportverenigingen
- Websites – mijnoverbetuwe.nl; zorgvoorelkaar.nl
- Vrijwilligerswerk
- Buurtgezinnen
- Welzijnsopbouwwerk Stuw
- Koffieochtenden ouderen
- Koffieochtenden moeders jonge kinderen
- Mama's club
- Eetcafé
- Wijkbedrijf Elst Noord
- Dorpshuizen en ontmoetingsplekken
- Delen van informatie -team Hogerhof-huisartsen
- Dorpsraden/ wijkplatforms
- Kernpunt
- Bibliotheek
- Jongerenwerk Stuw
- Heteren sociaal
- Samenwerking dorpsraad en dorpshuis
- Sportclubs cultuur en recreatie
- Overbetuwebeweegt.nl
- Kernstafette
- Elst oost: snoeproute, fietscrossbaan, werkgroep archeologisch veld
- Serviceteam station
- Inzetten van flexibel bestemmen
- Keuze thuiswoning in Andelst
- Buurtbemiddeling
- Zicht op Zetten
- Verkeersmaatregelen / veiligheidsmaatregelen
- Participatieraad
- Boodschappendienst
- Nazorg ex gedetineerden
- Whats App groepen / Buurtpreventie woninginbraken
- Stippenroutes naar scholen
- '1000 ogen'
- Financiële problematiek
- Stichting uwd for bosnia
- Ouderenbeurs O'hout

Wat doen we al op gebied van ONDERWIJS?

- Passend Onderwijs / Zorg binnen onderwijs
- VVE
- Leerplicht
- Zorgstructuur / Klein Casus Overleg (0-12 jaar> JGZ, Schoolmaatschappelijk werk, school)
- Maatwerk voor kinderen in onderwijs (Subsidie schoolbegeleiding)
- Ouderbetrokkenheid
- Preventieve logopedie en schoollogopedie
- Preventieavonden voor ouders en workshops Jeugd (Alcohol, drugs, loverboys, gameverslaving, digipesten, social media)
- Bibliotheek, laaggeletterdheid
- Maatwerk / extra leerlingenvervoer, voor voortgezet speciaal onderwijs
- Schoolmaatschappelijk werk
- Schoolartsen
- Passende kinderopvang
- Dyslexie
- WEB (educatie voor volwassenen)
- Onderwijsondersteuning woonwagen-, roma- en en sintikinderen
- Relationele en seksuele vorming door de GGD
- Maatwerk Jeugdgezondheid (div trainingen en voorlichting)
- Voorlichting 0-4 ver signaleren taalachterstand
- Subsidiëren reguliere peuteropvang
- Schakelklassen
- Overbetuwebeweegt.nl (koppelt sportverenigingen aan onderwijs, voorschool en opvang)
- Verkeerslessen basisonderwijs
- Brede Schoolgedachte: aandacht voor warme overdracht / doorgaande leerlijn.
- Gezonde Kantine nu op sommige scholen; willen we dat op alle scholen.

Wat doen we al op gebied van WERK?

- Leerplicht Voortijdige Schoolverlaters
- Individuele voorzieningen
- -dagbesteding
 - toewerken naar zelfstandig werken
- WEB (taal, rekenen en digitale vaardigheden)
- Ondersteuning kinderen 0-23
- -Woonwagen
- -Roma / Sinti
- Vrijwilligerswerk
- Tegenprestatie
- SROI
- Bemoezorg
- Arbeidsconsulenten MEE voor praktijkonderwijs
- Overbetuwebeweegt.nl
- Werkzoekende 40+
- Werknemers bedrijventerreinen in Overbetuwe
- Verbinding WMO en Participatie verbeteren
- UWV arbeidstoeleiding
- Inkoop Zorgtrajecten
- (Inzet/Inkoop) Reïntegratietrajecten / -instrumenten
- Wet Taaleis

Wat doen we al op gebied van ZORG EN WELZIJN?

- Opvoedondersteuning (PGO, pubercursus, homestart, stevig ouderschap, samen starten)
- JGZ 0-18 (wettelijk verplicht)
- WMO wijkverpleegkundige schakelfunctie
- STUW Welzijn (div Doelgroepen)
- Interventie: samenwerking van politie, gemeente, zorg
- Overbetuwebeweegt.nl maakt actief zijn voor iedereen mogelijk
- LZN
- Fonds Maatschappelijke Initiatieven
- Observatie / Intern Begeleider Skar KDV
- Gelrepass
- Koningsspelen (Sportdag en gezamenlijk ontbijten fysiek-geestelijk)
- Voor verenigingen: Instructie Verantwoord schenken
- STMR Schulddienstverlening / Algemeen maatschappelijk werk
- Mantelzorg
- Lindenhout Lokaal
- Willen we toch JOGG (Jongeren op gezond gewicht) gemeente worden?
- VGZ 18-100jr
- Uitdagende speelplekken
- Scootmobielpool
- Bemoiezorg
- Integrale vroeghulp
- Logopedische screening op de peuterspeelzaal
- Lejo
- Campagnes (bv Veilig thuis Het houdt...)
- Kernenestafette
- KCO ZAT
- Zorgloket
- Huisbezoek 75+
- Reiskoffer (stimuleren zelfstandig reizen)
- Tel mee met Taal
- Onderwijsondersteuning van woonwagen- roma en sinti kinderen 0-23
- Buurtgezinnen
- Frisparties vor 11-18 jarigen
- Beroepskeuzetest /decaan
- MEE biedt: -
 - weerbeaardheidscursus pubers/meiden
 - Psycho educatie over beperkingen bv autisme
 - Geldcursus vor LVG groep
 - INO studenten die helpen met netwerk vergroten, zelfst reizen, invulling vrije tijd

Samenwerkingspartners

- STUW
- STMR
- STMG Buurtzorg
- MEE
- VGGM
- Onderwijspartners
- Kinder- en peuteropvang
- Veiligheidshuis
- Schoollogopedie MLO
- Dorpsraden en Wijkplatforms
- Politie / OM / RIEC
- Halt
- Veilig Thuis
- Zorgaanbieders
- Overbetuwebeweegt.nl
- St. Samen Zorgen
- St. Algemene Hulpdienst
- Vluchtelingenwerk
- RBL
- Stichting PAS
- Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs
- UWV
- Ondernemers
- Besturen verenigingen, organisaties, dorpshuizen
- Bibliotheek
- Bondgenootschap Laaggeletterdheid
- Bejaardenzorginstellingen
- Huisartsen
- Andere Gemeenten
- Provincie
- Rijk
- Woningstichtingen
- Inwoners
- Participatieraad